

Svet
Evropske unije

Bruselj, 30. junij 2023
(OR. en)

11148/23

ECOFIN 673
UEM 207
SOC 499
EMPL 350
COMPET 694
ENV 773
EDUC 286
RECH 318
ENER 409
JAI 921
GENDER 151
ANTIDISCRIM 145
JEUN 189
SAN 426

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. predh. dok.:	9844/1/23 REV 1
Št. dok. Kom.:	COM(2023) 618 final
Zadeva:	PRIPOROČILO SVETA v zvezi z nacionalnim reformnim programom Malte za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Malte za leto 2023

V prilogi vam pošiljamo navedeni osnutek priporočila Sveta, o katerem sta razpravljala Svet in Evropski svet, temelji pa na predlogu Komisije COM(2023) 618 final.

PRIPOROČILO SVETA

z dne ...

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Malte za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Malte za leto 2023

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik¹ ter zlasti člena 5(2)Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

- (1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta², s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: mehanizem), je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra mehanizem prispeva h gospodarskemu in vključujočemu okrevanju ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, ki spodbujajo rast, zlasti reform in naložb za promoviranje zelenega in digitalnega prehoda ter za povečanje odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic. V skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/241 je bil najvišji finančni prispevek na državo članico v okviru mehanizma posodobljen 30. junija 2022.

² Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

- (2) Komisija je 22. novembra 2022 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2023, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2023. Evropski svet je 23. marca 2023 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2023 v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 22. novembra 2022 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta³ sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2023, v katerem Malte ni opredelila kot ene od držav članic, ki so jih morda prizadela neravnotežja ali za katere obstaja tveganje, da bi jih ta prizadela. Zato poglobljeni pregled ne bo potreben. Komisija je istega dne sprejela tudi mnenje o osnutku proračunskega načrta Malte za leto 2023. Poleg tega je sprejela priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2023, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja⁴ (v nadaljnjem besedilu: priporočilo o euroobmočju iz leta 2023) sprejel 16. maja 2023, 13. marca 2023 pa skupno poročilo o zaposlovanju.
- (3) Čeprav gospodarstva Unije izkazujejo izredno odpornost, geopolitične razmere še naprej negativno vplivajo nanje. Ob trdni podpori, ki jo Unija izkazuje Ukrajini, je ekonomsko- in socialnopolitična agenda Unije v kratkoročnem obdobju osredotočena na zmanjšanje negativnega učinka energetskih šokov na ranljiva gospodinjstva in podjetja, v srednjeročnem obdobju pa na nadaljnja prizadevanja za uresničitev zelenega in digitalnega prehoda, za podpiranje trajnostne in vključujoče rasti, za zaščito makroekonomske stabilnosti ter za povečanje odpornosti. Močan poudarek je tudi na povečanju konkurenčnosti in produktivnosti Unije.

³ Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, str. 25).

⁴ Priporočilo Sveta z dne 16. maja 2023 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C 180, 23.5.2023, str. 1).

- (4) Komisija je 1. februarja 2023 izdala sporočilo z naslovom „Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo“ (v nadaljnjem besedilu: industrijski načrt v okviru zelenega dogovora). Cilj industrijskega načrta v okviru zelenega dogovora je spodbuditi konkurenčnost neto ničelne industrije Unije in podpreti hiter prehod na podnebno nevtralnost. Načrt dopolnjuje tekoča prizadevanja v okviru evropskega zelenega dogovora in REPowerEU. Njegov cilj je tudi ustvariti bolj spodbudno okolje za povečanje proizvodne zmogljivosti Unije za neto ničelne tehnologije in izdelke, ki so potrebni za doseganje ambicioznih podnebnih ciljev Unije, ter zagotoviti dostop do ustreznih kritičnih surovin, vključno z diverzifikacijo virov, primernim izkoriščanjem geoloških virov v državah članicah in čim večjim recikliranjem surovin. Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora temelji na štirih stebrih: predvidljivem in poenostavljenem regulativnem okolju, hitrejšem dostopu do financiranja, izboljšanju spretnosti ter odprti trgovini za odporne dobavne verige. Komisija je 16. marca 2023 objavila dodatno sporočilo z naslovom „Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030“, ki je sestavljeno na podlagi devetih dejavnikov, ki se medsebojno krepijo, in katerega cilj je oblikovati regulativni okvir, ki bo spodbujal rast. V njem so določene prednostne naloge politike, katerih cilj je dejavno zagotavljati strukturne izboljšave, dobro usmerjene naložbe in regulativne ukrepe za dolgoročno konkurenčnost Unije in njenih držav članic. Spodaj navedena priporočila pomagajo obravnavati te prednostne naloge.

- (5) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se tudi v letu 2023 razvija v skladu z izvajanjem mehanizma. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj so v njih obravnavana vsa zadevna specifična priporočila za države, izdana v zadnjih letih, ali znaten del teh priporočil. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020 in 2022 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, kot so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.
- (6) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta⁵ (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je čim prej postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bo prispevalo k energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetske učinkovitost. Uredba REPowerEU državam članicam omogoča, da v svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost vključijo novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje REPowerEU. Te reforme in naložbe bodo prispevale tudi h krepitvi konkurenčnosti neto ničelne industrije Unije, kot je opredeljena v industrijskem načrtu v okviru zelenega dogovora, ter obravnavale specifična priporočila za države v zvezi z energijo, izdana državam članicam v letu 2022 oziroma po potrebi v letu 2023. Uredba REPowerEU uvaja novo kategorijo nepovratne finančne podpore, ki je na voljo državam članicam za financiranje novih reform in naložb, povezanih z energijo, v okviru njihovih načrtov za okrevanje in odpornost.

⁵ Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1).

- (7) Komisija je 8. marca 2023 sprejela sporočilo s smernicami za fiskalno politiko za leto 2024 (v nadaljnjem besedilu: sporočilo z dne 8. marca 2023). Njegov cilj je podpreti države članice pri pripravi programov stabilnosti in konvergenčnih programov ter s tem okrepiti usklajevanje politik. Komisija je v njem spomnila, da bo splošna odstopna klavzula Pakta za stabilnost in rast deaktivirana konec leta 2023. Pozvala je, naj se v obdobju 2023–2024 vodijo fiskalne politike, ki bodo zagotavljale srednjeročno vzdržnost dolga in trajnostno povečanje potencialne rasti, države članice pa, naj v svojih programih stabilnosti in konvergenčnih programih za leto 2023 določijo, kako bodo njihovi fiskalni načrti zagotovili upoštevanje referenčne vrednosti v višini 3 % bruto domačega proizvoda (BDP) iz Pogodbe ter na srednji rok verodostojno in nadaljnje zmanjševanje dolga ali ohranjanje preudarne ravni dolga. Komisija je države članice tudi pozvala, naj postopno odpravijo nacionalne fiskalne ukrepe, uvedene za zaščito gospodinjstev in podjetij pred šokom zaradi cen energije, ter pri tem začnejo z najmanj ciljno usmerjenimi. Navedla je, da bi morale države članice podpirne ukrepe, če bi jih bilo treba ob vnovičnih pritiskih zaradi cen energije podaljšati, boljše ciljno usmeriti v ranljiva gospodinjstva in podjetja. Komisija je predlagala, da bi bila priporočila glede javnih financ kvantitativna in diferencirana. Nadalje bi bila skladno z njenim predlogom v sporočilu z dne 9. novembra 2022 o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU priporočila glede javnih financ oblikovana na podlagi neto primarnih odhodkov. Priporočila je, naj vse države članice še naprej ščitijo nacionalno financirane naložbe in zagotavljajo učinkovito uporabo mehanizma in drugih sredstev Unije, zlasti v luči zelenega in digitalnega prehoda ter ciljev glede odpornosti. Komisija je navedla, da bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 in v skladu z obstoječimi pravnimi določbami začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju.

- (8) Komisija je 26. aprila 2023 predstavila zakonodajne predloge za izvedbo celovite reforme pravil Unije o ekonomskem upravljanju. Osrednji cilj predlogov je z reformami in naložbami okrepiti vzdržnost javnega dolga in spodbujati trajnostno in vključujočo rast v vseh državah članicah. Komisija se v svojih predlogih zavzema za izboljšanje nacionalne odgovornosti, poenostavitev okvira in premik k večji srednjeročni osredotočenosti, v povezavi z učinkovitim in skladnejšim izvrševanjem. V skladu s sklepi Sveta z dne 14. marca 2023 o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU je cilj zakonodajno delo zaključiti še v letu 2023.
- (9) Malta je 13. julija 2021 v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost. Komisija je na podlagi člena 19 Uredbe (EU) 2021/241 ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost ob upoštevanju smernic za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi. Svet je 5. oktobra 2021 sprejel Izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Malto⁶. Izplačilo obrokov je pogojeno s sprejetjem sklepa Komisije v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, v katerem je navedeno, da je Malta zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Zadovoljiva izpolnitev temelji na predpostavki, da doseženi prehodni mejniki in cilji niso bili izničeni.

⁶ ST 11941/2021 INIT; ST 11941/2021 ADD 1.

- (10) Malta je 25. aprila 2023 predložila nacionalni reformni program za leto 2023, 3. maja 2023 pa program stabilnosti za leto 2023 v skladu s členom 4(1) Uredbe (ES) št. 1466/97. Programa sta bila ocenjena skupaj, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2023 odraža tudi polletno poročanje Malte o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.
- (11) Komisija je 24. maja 2023 objavila poročilo o državi za Malto za leto 2023. V njem je ocenila napredek Malte pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2022, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Malti. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, pa tudi novi in nastajajoči izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Malte pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic in pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, spretnosti ter zmanjševanja revščine, pa tudi napredek pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.

- (12) Glede na podatke, ki jih je potrdil Eurostat, se je primanjkljaj sektorja država v Malti zmanjšal s 7,8 % BDP v letu 2021 na 5,8 % v letu 2022, dolg sektorja država pa je s 55,1 % BDP konec leta 2021 padel na 53,4 % konec leta 2022. Komisija je 24. maja 2023 izdala poročilo na podlagi člena 126(3) Pogodbe. V njem je obravnavan proračunski položaj Malte, saj je njen primanjkljaj sektorja država v letu 2022 presegel referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe. Ugotovljeno je bilo, da merilo glede primanjkljaja ni bilo izpolnjeno. Komisija v skladu s sporočilom z dne 8. marca 2023 spomladi 2023 ni predlagala začetka novih postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem. Komisija je nato navedla, da bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Malta bi morala to upoštevati pri izvrševanju proračuna za leto 2023 in pri pripravi osnutka proračunskega načrta za leto 2024.
- (13) Na saldo sektorja država so vplivali ukrepi fiskalne politike, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije. Leta 2022 so taki ukrepi fiskalne politike, ki zmanjšujejo prihodke, vključevali znižanje posrednih davkov na porabo energije, medtem ko so taki ukrepi fiskalne politike, ki povečujejo odhodke, vključevali subvencije za proizvodnjo energije, da se nadomesti zvišanje cen uvožene električne energije in emisij ogljika. Komisija ocenjuje neto proračunske stroške navedenih ukrepov v letu 2022 na 2,5 % BDP. Na saldo sektorja država so vplivali tudi proračunski stroški zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine, ki so v letu 2022 ocenjeni na 0,1 % BDP. Hkrati so se ocenjeni stroški začasnih nujnih ukrepov v zvezi s krizo zaradi COVID-19 zmanjšali s 3,2 % v letu 2021 na 0,8 % BDP v letu 2022.

- (14) Svet je 18. junija 2021 priporočil⁷, da Malta v letu 2022 ohrani spodbujevalno fiskalno naravnost, tudi zahvaljujoč spodbudi, ki jo zagotavlja mehanizem, in vztraja pri nacionalno financiranih naložbah.
- (15) Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost⁸ v letu 2022 večinoma nevtralna in je znašala $-0,2$ % BDP, kot je priporočil Svet. Skladno s priporočilom Sveta je Malta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki naj bi se financirale iz mehanizma. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, so v letu 2022 znašali $0,9$ % BDP (v letu 2021 pa $1,1$ % BDP). Zmanjšanje odhodkov, financiranih z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, v letu 2022 je bilo posledica manjšega črpanja drugih sredstev Unije. Restriktiven učinek nacionalno financiranih naložb na fiskalno naravnost je znašal $0,2$ odstotne točke⁹. Malta torej ni ohranila nacionalno financiranih naložb, kar ni v skladu s priporočilom Sveta. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini $0,9$ % odstotne točke. Ta znaten ekspanzivni učinek je vključeval dodaten učinek ukrepov fiskalne politike za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije (dodatni neto proračunski stroški v višini $1,9$ % BDP) ter stroške zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine ($0,1$ % BDP). Malta je zato zadostno nadzorovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

⁷ Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 z mnenjem Sveta o programu stabilnosti Malte za leto 2021 (UL C 304, 29.7.2021, str. 83).

⁸ Fiskalna naravnost se meri kot sprememba primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov), brez začasnih nujnih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19, vendar vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, glede na srednjeročno potencialno rast. Za več podrobnosti glej okvir 1 v fiskalnih statističnih tabelah.

⁹ Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva so imele restriktiven učinek v višini $0,3$ odstotne točke BDP.

- (16) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije v programu stabilnosti za leto 2023, je v skladu s spomladansko napovedjo Komisije za leto 2023 in pozneje. Vlada napoveduje, da bo realni BDP v letu 2023 zrasel za 4,1 %, v letu 2024 pa za 4,5 %. Za primerjavo: spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva nižjo realno rast BDP v višini 3,9 % v letu 2023 in 4,1 % v letu 2024, predvsem zaradi manjšega prispevka neto izvoza k rasti.
- (17) Vlada v programu stabilnosti za leto 2023 pričakuje, da se bo delež primanjkljaja sektorja država v letu 2023 zmanjšal na 5,0 % BDP. Zmanjšanje v letu 2023 odraža predvsem povečanje drugih prihodkov, vključno s prihodki iz shem državljanstva in prebivanja za vlagatelje, zmanjšanje subvencij, vključno s pričakovano postopno odpravo stroškov prestrukturiranja nacionalnih letalskih prevoznikov, pa je delno izravnano s povečanjem vmesne potrošnje in bruto investicij v osnovna sredstva. Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP povečal s 53,4 % konec leta 2022 na 54,5 % konec leta 2023. V spomladanski napovedi Komisije 2023 je za leto 2023 predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 5,1 % BDP. To je v skladu s primanjkljajem, napovedanim v programu stabilnosti za leto 2023. Spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva podoben dolg sektorja država kot odstotek BDP, in sicer v višini 54,8 % BDP konec leta 2023.

(18) Pričakuje se, da bodo na saldo sektorja država v letu 2023 še naprej vplivali fiskalni ukrepi, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije. Ti ukrepi vključujejo predvsem ukrepe, podaljšane iz leta 2022, zlasti zmanjšanje posrednih davkov na porabo energije in subvencije za proizvodnjo energije, da se nadomesti zvišanje cen uvožene električne energije in emisij ogljika. Glede na spomladansko napoved Komisije 2023 naj bi neto proračunski stroški podpornih ukrepov v letu 2023 znašali 1,7 % BDP¹⁰. Zdi se, da ukrepi v letu 2023 niso usmerjeni v najranljivejša gospodinjstva ali podjetja ter ne ohranjajo v celoti cenovnega signala za zmanjšanje povpraševanja po energiji in povečanje energetske učinkovitosti. Zato je znesek ciljno usmerjenih podpornih ukrepov, ki ga je treba upoštevati pri oceni skladnosti s Priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022¹¹, v spomladanski napovedi Komisije 2023 ocenjen na 0,1 % BDP v letu 2023 (v primerjavi z 0,1 % BDP v letu 2022). Pričakuje se tudi, da bo saldo sektorja država v letu 2023 izkoristil postopno odpravo začasnih nujnih ukrepov v zvezi s krizo zaradi COVID-19, ki so bili ocenjeni na 0,8 % BDP

¹⁰ Podatki predstavljajo raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, vključno s tekočimi prihodki in odhodki ter – po potrebi – ukrepi v zvezi z naložbami v osnovna sredstva.

¹¹ Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Malte za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Malte za leto 2022 (UL C 334, 1.9.2022, str. 146).

- (19) V svojem priporočilu je Svet 12. julija 2022 Malti priporočil, naj ukrepa tako, da v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnostjo politike¹², ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Malta bi morala biti pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram. Malti je bilo priporočeno tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetska varnost, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo mehanizma in drugih sredstev Unije.
- (20) V letu 2023 naj bi bila fiskalna naravnost glede na spomladansko napoved Komisije 2023 restriktivna (+0,4 % BDP) ob visoki inflaciji. To sledi večinoma nevtralni fiskalni naravnosti v letu 2022 (−0,2 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) naj bi imela v letu 2023 restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,8 % BDP, Napovedana rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je torej v skladu s Priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, so v letu 2023 znašali 1,6 % BDP, restriktiven učinek nacionalno financiranih naložb na fiskalno naravnost pa je znašal 0,3 odstotne točke¹³. Zato Malta načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma in drugih sredstev Unije, nacionalno financirane naložbe pa naj se ne bi ohranile. Načrtuje financiranje javnih naložb za zeleni in digitalni prehod ter za energetska varnost, zlasti za prenovo zasebnih in javnih stavb, vključno z bolnišnicami in šolami, elektrifikacijo prometnega sektorja in projekte, povezane z digitalizacijo javne uprave in zasebnega sektorja, ki se delno financirajo iz mehanizma in drugih sredstev Unije.

¹² Glede na spomladansko napoved Komisije 2023 je srednjeročna (10-letna povprečna) potencialna rast BDP Malte, ki se uporablja za merjenje fiskalne naravnosti, nominalno ocenjena na 9,5 %.

¹³ Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele nevtralen učinek v višini 0,0 odstotne točke BDP.

- (21) Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se primanjkljaj sektorja država v letu 2024 zmanjšal na 4,3 % BDP. Zmanjšanje v letu 2024 odraža predvsem zmanjšanje subvencij, vključno s postopnim opuščanjem sistemov predčasnega upokojevanja pri nacionalnih letalskih prevoznikih, ter omejeno rast plač in odhodkov za vmesno potrošnjo, ki se delno izravnavajo s povečanjem odhodkov za obresti. Glede na program stabilnosti za leto 2023 se pričakuje, da se bo dolg sektorja država kot odstotek BDP konec leta 2024 povečal na 55,7 %. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, spomladanska napoved Komisije 2023 v letu 2024 predvideva javnofinančni primanjkljaj v višini 4,5 % BDP. To je v skladu s primanjkljajem, predvidenim v programu stabilnosti za leto 2023. Spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva podoben dolg sektorja država kot odstotek BDP, in sicer v višini 56,1 % BDP konec leta 2024.
- (22) V programu stabilnosti za leto 2023 je predvideno postopno opuščanje nekaterih energetskih podpornih ukrepov v letu 2024. Komisija trenutno predvideva neto stroške energetskih podpornih ukrepov v višini 1,5 % BDP. To temelji na predpostavki, da se cene energije ne bodo ponovno povišale. Zdi se, da večina energetskih podpornih ukrepov, ki naj bi še naprej veljali tudi v letu 2024, ni usmerjena v ranljiva gospodinjstva ali podjetja. Ne ohranjajo v celoti cenovnega signala za zmanjšanje povpraševanja po energiji in povečanje energetske učinkovitosti.

- (23) Uredba (ES) št. 1466/97 poziva k letnemu izboljšanju strukturnega proračunskega salda v smeri srednjeročnega proračunskega cilja, pri čemer je referenčno merilo 0,5 % BDP¹⁴. Ob upoštevanju pomislekov, povezanih z vzdržnostjo javnih financ, in potrebe po zmanjšanju primanjkljaja pod referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe bi bilo po mnenju Komisije ustrezno, da se za leto 2024 strukturni saldo izboljša za vsaj 0,5 % BDP. Za zagotovitev takega izboljšanja in v skladu z metodologijo Komisije rast neto nacionalno financiranih primarnih odhodkov v letu 2024 ne bi smela preseči 5,9 %, kot je izraženo v tem priporočilu. Hkrati bi bilo treba postopoma odpraviti preostale energetske podporne ukrepe (ki jih Komisija trenutno ocenjuje na 1,7 % BDP v letu 2023), odvisno od razvoja energetskega trga in začevši z najmanj ciljno usmerjenimi ukrepi, s tem povezane prihranke pa bi bilo treba uporabiti za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Po ocenah Komisije bi to privedlo do rasti neto primarnih odhodkov, ki je nižja od priporočene za leto 2024.
- (24) Ob predpostavki nespremenjenih politik spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva, da se bodo neto nacionalno financirani primarni odhodki v letu 2024 povečali za 3,3 %, kar je pod priporočeno stopnjo rasti. Prilagoditev, predvidena v spomladanski napovedi Komisije 2023, je manjša od prihrankov zaradi popolne postopne odprave energetskih podpornih ukrepov, kar je v veliki meri posledica tega, da večina takih ukrepov ostaja v veljavi.

¹⁴ Člen 5 Uredbe (ES) št. 1466/97 zahteva tudi prilagoditev v višini več kot 0,5 % BDP za države članice, katerih javni dolg presega 60 % BDP ali ki imajo izrazitejša tveganja za vzdržnost dolga.

- (25) Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se javne naložbe zmanjšale s 3,8 % BDP v letu 2023 na 3,1 % BDP v letu 2024. Nižje naložbe odražajo nižje nacionalno financirane naložbe in naložbe, ki jih financira Unija, vendar ne prek mehanizma. Program stabilnosti za leto 2023 se nanaša na reforme in naložbe, za katere se pričakuje, da bodo prispevale k vzdržnosti javnih financ ter trajnostni in vključujoči rasti. Te reforme in naložbe vključujejo naložbe z visoko dodano vrednostjo in strukturne reforme za zeleni, digitalni in energetski prehod, vključno z zdravjem in upravljanjem, ki so prav tako del načrta za okrevanje in odpornost.
- (26) V programu stabilnosti za leto 2023 je opisana srednjeročna fiskalna usmeritev do leta 2026. V skladu s programom stabilnosti za leto 2023 naj bi se primanjkljaj sektorja država zmanjšal na 3,6 % BDP v letu 2025 in na 2,9 % do leta 2026. Primanjkljaj sektorja država v letu 2026 naj tako ne bi presegel 3 % BDP. Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP povečal s 55,7 % konec leta 2024 na 56,1 % do konca leta 2026.

- (27) V skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k Uredbi načrt za okrevanje in odpornost vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Malteški načrt za okrevanje in odpornost se dobro izvaja. Malta je predložila en zahtevek za plačilo, ki ustreza 19 mejnikom in ciljem iz načrta za okrevanje in odpornost, skupno izplačilo pa je 8. marca 2023 znašalo 52,3 milijona EUR (v nepovratnih sredstvih). Malta je 26. aprila 2023 predložila spremembo svojega načrta skupaj z novim poglavjem REPowerEU. Novo poglavje REPowerEU naj bi obravnavalo izzive, povezane z oskrbo z energijo in zanesljivostjo oskrbe z energijo, ter pospešilo prehod na obnovljive vire energije. Poleg tega Malta predlaga nekatere spremembe prvotnega načrta za okrevanje in odpornost zaradi zmanjšanja skupnih dodeljenih sredstev ter prilagoditve načrta za okrevanje in odpornost objektivnim okoliščinam. Vključitev novega poglavja REPowerEU v načrt za okrevanje in odpornost bo omogočila financiranje dodatnih reform in naložb v podporo strateškim ciljem Malte na področju energije in zelenega prehoda. Sistematično in učinkovito vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter drugih ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki presegajo načrt, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za celoten program politik.
- (28) Komisija je vse programske dokumente Malte za kohezijsko politiko odobrila leta 2022. Nadaljevanje hitrega izvajanja programov kohezijske politike ob dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, je ključnega pomena za doseg zelenega in digitalnega prehoda, povečanje gospodarske in socialne odpornosti ter zagotovitev uravnoveženega teritorialnega razvoja na Malti.

- (29) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih v načrtu za okrevanje in odpornost ter programih kohezijske politike, se Malta sooča z vrsto dodatnih izzivov, povezanih z značilnostmi davčnega sistema, ki omogočajo agresivno davčno načrtovanje, z energetske politiko in zelenim prehodom.
- (30) Za izboljšanje učinkovitosti in pravičnosti davčnih sistemov je še vedno ključnega pomena boj proti agresivnemu davčnemu načrtovanju. Zaradi učinkov prelivanja med državami članicami, ki jih povzročijo strategije agresivnega davčnega načrtovanja, je bistvenega pomena usklajeno delovanje nacionalnih politik vseh držav članic kot dopolnitev zakonodaji Unije. Malta je sprejela ukrepe za obravnavanje praks agresivnega davčnega načrtovanja z izvajanjem predhodno dogovorjenih mednarodnih in evropskih pobud. Poleg tega se zavezuje, da bo to vprašanje obravnavala v svojem načrtu za okrevanje in odpornost. Zaveze, da se uvedejo pravila o transfernih cenah in naročijo neodvisne študije o plačilih v tujino in plačilih iz tujine (tj. med rezidenti Unije in rezidenti tretjih držav), ki jim mora slediti zakonodaja v skladu z ugotovitvami študije, kažejo v pravo smer. Vendar dokler Malta ne bo uporabljala pri viru odtegnjenih davkov na plačila obresti, dividend in licenčnin, ki jih družbe s sedežem na Malti izvršijo v jurisdikcije z ničelno ali nizko davčno stopnjo (v tem primeru je mišljena katera koli jurisdikcija z zakonsko stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb, ki je nižja od najnižje zakonsko določene stopnje davka od dohodkov pravnih oseb v Uniji, ki je 9 %), ali enakovrednih zaščitnih ukrepov, da bi zagotovila, da podjetja ne morejo prenesti svojih dobičkov neobdavčeno v tretje države, tveganje dvojne neobdavčitve teh dobičkov ostaja visoko. Poleg tega obravnava rezidentnih družb brez davčnega domicila še naprej predstavlja tveganje v smislu dvojne neobdavčitve tako za podjetja kot tudi za posameznike. Težava bo le delno odpravljena z upoštevanjem Direktive Sveta (EU) 2022/2523¹⁵, ki se bo za velike družbe uporabljala šele, ko jo bo Malta začela izvajati.

¹⁵ Direktiva Sveta (EU) 2022/2523 z dne 14. decembra 2022 o zagotavljanju globalne minimalne davčne stopnje za mednarodne skupine podjetij in velike domače skupine v Uniji (UL L 328, 22.12.2022, str. 1).

- (31) Fossilna goriva imajo še naprej pomembno vlogo v gospodarstvu Malte, zaradi česar je država močno odvisna od uvoza energije in izpostavljena svetovnim gibanjem cen, čeprav ne uvažata nafte ali plina neposredno iz Rusije. Leta 2021 so fosilna goriva predstavljala večino proizvodnje električne energije na Malti, obnovljivi viri energije pa le 11,9 %. Malta ima velik potencial sončne in vetrne energije na morju, ki ni izkoriščen. Zaveza vlade, da bo sprejela tehnologije za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na morju in navedla svoj nezavezujoč delež k ciljem Unije glede obnovljivih virov energije na morju, je pozitivna sprememba politike, konkretne projekte pa je treba še določiti. Zmogljivost in fleksibilnost elektroenergetskega omrežja sta ozko grlo za vključevanje obnovljivih virov energije ter za povečanje učinkovitosti, zanesljivosti in varnosti oskrbe z električno energijo. Za odpravo tega ozkega grla so potrebne naložbe v posodobitev omrežja, tudi iz proračuna za nepovratna sredstva Malte v okviru načrta REPowerEU. Malta izboljšuje zanesljivost oskrbe z energijo z gradnjo drugega povezovalnega daljnovoda za električno energijo z Italijo.

- (32) Prispevek Malte k ciljem Unije glede energetske učinkovitosti za leto 2030 je majhen, poraba energije v stanovanjskih stavbah pa se še naprej povečuje. Malta bi lahko okrepila ukrepe za povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšala povpraševanje po energiji s spodbujanjem namestitve fotovoltaičnih panelov na vse nove stavbe: zagotavljanjem, da se na vseh novih javnih in nestanovanjskih stavbah z uporabno tlorisno površino več kot 250 m² uporabijo naprave za pridobivanje sončne energije, odpravljanjem pravnih ovir in zagotavljanjem dodatnih ekonomskih spodbud lastnikom stanovanj. Uporaba digitalne tehnologije, kot so aplikacije za spremljanje in reguliranje porabe energije, bi lahko prispevala k povečanju energetske učinkovitosti. Učinkovito izvajanje novega nacionalnega regulativnega okvira za gradbeni sektor bi povečalo kakovost (vključno z energetske učinkovitostjo) stavb in varnost gradnje. Poraba zemeljskega plina na Malti se je v obdobju od avgusta 2022 do marca 2023 povečala za 12,7 % v primerjavi s povprečno porabo plina v istem obdobju v predhodnih petih letih, kar je v nasprotju s ciljem 15-odstotnega zmanjšanja, določenem v Uredbi Sveta (EU) 2022/1369¹⁶. Čeprav Malta izpolnjuje pogoje za izvzetje iz navedenega cilja, naj okrepi prizadevanja za začasno zmanjšanje povpraševanja po plinu do 31. marca 2024 v skladu z Uredbo Sveta (EU) 2023/706¹⁷.
- (33) Poleg tega glede na stalno zanašanje na osebne avtomobile emisije v cestnem prometu še naprej naraščajo in na Malti predstavljajo največji vir emisij toplogrednih plinov v sektorjih, ki niso vključeni v sistem trgovanja z emisijami. Delež brezemisijskih vozil je veliko nižji od povprečja v Uniji in se zelo počasi povečuje. Za zmanjšanje emisij in prometnih zastojev bi morala Malta izboljšati javni prevoz (točnost, skrajšanje časa potovanja), uvedi inteligentne prometne sisteme (za izboljšanje prometnih tokov, varnosti in izvrševanja prometnih predpisov) ter izvesti naložbe v infrastrukturo za mehko mobilnost za varne alternative uporabi osebnih avtomobilov (kot so varni, ločeni in medsebojno povezani pločniki ter kolesarske/e-skuterske poti).

¹⁶ Uredba Sveta (EU) 2022/1369 z dne 5. avgusta 2022 o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu (UL L 206, 8.8.2022, str. 1).

¹⁷ Uredba Sveta (EU) 2023/706 z dne 30. marca 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2022/1369 glede podaljšanja obdobja zmanjšanja povpraševanja pri ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu ter okrepitev poročanja in spremljanja njihovega izvajanja (UL L 93, 31.3.2023, str. 1).

- (34) Pomanjkanje delovne sile in spretnosti v sektorjih in poklicih, ki so ključni za zeleni prehod, med drugim v proizvodnji ter pri namestitvi in vzdrževanju neto ničelnih tehnologij, je ovira pri prehodu na neto ničelno gospodarstvo. Visokokakovostni sistemi izobraževanja in usposabljanja, ki se odzivajo na spreminjajoče se potrebe trga dela, ter ciljno usmerjeni ukrepi izpopolnjevanja in preusposabljanja so ključni za zmanjšanje pomanjkanja spretnosti ter spodbujanje vključevanja in prerazporejanja delovne sile. Da bi se sprostila neizkoriščena ponudba delovne sile, morajo biti ti ukrepi dostopni, zlasti za posameznike ter v sektorjih in regijah, ki jih bo zeleni prehod najbolj prizadel. Leta 2022 je bilo na Malti sporočeno pomanjkanje delovne sile za šest poklicev, ki zahtevajo posebne spretnosti ali znanja za zeleni prehod, vključno z delavci v predelovalnem sektorju in gradbeništvu.
- (35) Svet je ob upoštevanju ocene Komisije preučil program stabilnosti za leto 2023, njegovo mnenje¹⁸ pa je izraženo v priporočilu 1.

¹⁸ V skladu s členom 5(2) Uredbe (ES) št. 1466/97.

(36) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet priporočil, da države članice euroobmočja tudi prek svojih načrtov za okrevanje in odpornost ukrepajo tako, da (i) v letu 2023 ohranijo vzdržnost dolga in se vzdržijo širše osnovane podpore agregatnemu povpraševanju, bolj ciljno usmerijo fiskalne ukrepe, sprejete za ublažitev učinka visokih cen energije, ter razmislijo o ustreznih načinih za postopno odpravo podpore, ko se bodo pritiski na cene energije zmanjšali; (ii) ohranijo visoko raven javnih naložb in spodbujajo zasebne naložbe za podporo zelenemu in digitalnemu prehodu; (iii) podprejo razvoj plač, ki blaži izgubo kupne moči, hkrati pa omejuje sekundarne učinke na inflacijo, nadalje izboljšajo aktivne politike trga dela in poskušajo odpraviti pomanjkanje spretnosti; (iv) izboljšajo poslovno okolje in zagotovijo, da bo energetska podpora podjetjem stroškovno učinkovita, začasna in usmerjena na podjetja, ki so sposobna preživeti, ter da ohranja spodbude za zeleni prehod, ter (v) ohranijo -makrofinančno stabilnost in spremljajo tveganja, pri tem pa nadaljujejo delo za dokončanje bančne unije. Kar zadeva Malto, priporočila 1, 2, 3 in 4 prispevajo k izvajanju prvega, drugega, tretjega in četrtega priporočila iz priporočila glede euroobmočja za leto 2023 –

PRIPOROČA, da Malta v letih 2023 in 2024 ukrepa tako, da:

1. v letih 2023 in 2024 čim prej postopoma odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe, pri čemer uporabi s tem povezane prihranke za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Če bodo zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni novi ali nadaljnji podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti podporni ukrepi usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo;

zagotovi preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejitvijo nominalnega povečanja nacionalno financiranih neto primarnih odhodkov v letu 2024 na največ 5,9 %¹⁹;

ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz mehanizma in drugih sredstev Unije, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda;

v obdobju po letu 2024 še naprej izvaja srednjeročno fiskalno strategijo postopne in vzdržne konsolidacije v kombinaciji z naložbami in reformami, ki spodbujajo večjo trajnostno rast, da bi dosegla preudaren srednjeročni fiskalni položaj;

2. nadaljuje dosledno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter hitro začne izvajati ukrepe iz dodatka, ki je bil nedavno predložen skupaj s poglavjem REPowerEU; nadaljuje hitro izvajanje programov kohezijske politike ob tesnem dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost;

¹⁹ Kar po ocenah ustreza letnemu izboljšanju strukturnega proračunskega salda za vsaj 0,5 % BDP za leto 2024, kot je opisano v uvodni izjavi 23.

3. učinkovito obravnava značilnosti davčnega sistema, ki bi lahko posameznikom in multinacionalnim družbam olajšale agresivno davčno načrtovanje, vključno z zagotavljanjem zadostne obdavčitve plačil obresti, licenčnin in dividend v tujino, ter spremeni pravila za družbe brez davčnega domicila na Malti;
4. zmanjša odvisnost od fosilnih goriv s pospeševanjem uvajanja energije iz obnovljivih virov, vključno z vetrno in sončno energijo na morju, ter nadgradi in razširi zmogljivost elektroenergetskega omrežja, vključno s prenosom, distribucijo in baterijskim shranjevanjem; zmanjša povpraševanje po energiji z izboljšanjem energetske učinkovitosti, zlasti v stanovanjskih stavbah; zmanjša emisije iz cestnega prometa, tako da se z izboljšanjem kakovosti storitev v javnem prevozu, inteligentnimi prometnimi sistemi in naložbami v infrastrukturo za mehko mobilnost zmanjšujejo prometni zastoji; okrepi prizadevanja politik, namenjena zagotavljanju in pridobivanju spretnosti in kompetenc, potrebnih za zeleni prehod.

V Bruslju,

Za Svet
predsednik/predsednica
